

Ældre Sagens Frivillighedspolitik

Ældre @ Sagen

2022

Indhold

- 3 Indledning
- 4 Aktuelle udfordringer
- 4 Fire tematikker i frivillighed

Grafik/Design: Ole Leif og Ida Magdalene

Tryk: Ældre Sagen

Marts 2022

Indledning

Ældre Sagen har gennem de sidste 10 år fordoblet antallet frivillige, så der i dag er over 20.000 mennesker, der ønsker at bidrage til at øge ældres trivsel med deres tid og engagement. Når vi tager hånd om hinanden via det frivillige arbejde, skaber vi både mere livskvalitet for den enkelte og bidrager til sammenhængskraften i samfundet.

I Ældre Sagen ser vi det som vores opgave at sætte ressourcer hos den ældre del af befolkningen i spil til gavn for samfundet. Vi sætter livserfaring og viden i spil og forbinder forskellige slags mennesker med overskud, behov og interesser i sociale netværk.

Ældre Sagen udøver vores virke gennem 215 lokale afdelinger, som er ledet af frivillige bestyrelser. Her rekrutterer og organiserer vi vores mange frivillige. Lokalbestyrelserne støttes af et sekretariat med ca. 150 ansatte. De 20.000 frivillige er fordelt på mange forskellige typer af frivillige aktiviteter lige fra bestyrelsesarbejde, over IT, motion, generationsmøder, det ældrepolitiske arbejde og de mange socialhumanitære frivillige, som gør en indsats for svage ældre over hele landet.

Ældre Sagen er dermed en af de største frivillige organisationer på det sociale område i Danmark.

Aktuelle udfordringer

I de sidste 10 år er kommunernes og regionernes erkendelse af, at der er behov for et tæt samspil mellem frivillighed og offentlig indsats vokset. Det ser Ældre Sagen positivt på.

Det bekymrer os, at der er en tendens til at kommuner og regioner gerne vil have Ældre Sagens frivillige involveret i opgaver, hvoraf flere nærmer sig regulære, professionelle arbejdsopgaver. Parallelt hermed rekrutterer kommuner og regioner fortsat egne frivillige til at løse offentlige velfærdsopgaver, som de selv organiserer uden tilknytning til foreninger.

En hel central del af Ældre Sagens DNA er, at frivilligt arbejde hverken er et supplement til eller skal erstatte en offentlig indsats, ikke skal skemalægges af det offentlige, og at frivillige fortsat skal ledes af og uddannes af frivillige foreninger.

Ældre Sagen mener, at samspillet mellem frivillighed og offentlig indsats er uhyre værdifuldt, når det foregår under de rette betingelser. Kommuner og regioner har en unik mulighed for at skabe optimale rammer for frivilligheden, og for at frivillige kan skabe trivsel for de mest svækkede borgere.

Fire tematikker i frivillighed

I Ældre Sagen er vi optagede af at skabe det bedste udgangspunkt for den frivillige indsats. Ældre Sagen har i denne frivillighedspolitik formuleret nogle anbefalinger forbundet med de følgende fire tematikker, som vi mener fortjener særlig opmærksomhed:

- **Frivillighed er unik, uvurderlig og uerstattelig**
- **Frivilligheden er fri**
- **Samspillet mellem frivillighed og offentlig indsats er værdifuldt**
- **Frivillige foreninger har brug for gode rammer**

1) Frivillighed er unik, uvurderlig og uerstattelig

Der er behov for mere frivilligt arbejde. Den enkelte frivillige møder et andet menneske i øjenhøjde. Sammen finder de den rigtige hjælp og støtte. Drivkraften i frivillighed er at gøre det, der giver mening i nuet. Det er den drivkraft, der gør frivillighed til en selvstændig nytænkende kraft, som medvirker til at sikre og forny sammenhængskraften i Danmark. De frivilliges ønsker og vilje til at gøre en indsats skal derfor støttes.

Ældre Sagen anbefaler

- At så mange mennesker som muligt skal have mulighed for at være frivillige. Barrierer som fx rådighedsforpligtelse for arbejdsløse bør fjernes, hvis de står i vejen for, at den enkelte kan yde en frivillig indsats.
- Alle love og bekendtgørelser vurderes i forhold til indvirkning på det frivillige arbejde i Danmark.

I Covid-19 pandemiens første nedlukning af Danmark fødtes Ældre Sagens telefonven-ordning. Der er i dag knap to år efter over 600 frivillige og Ældre Sagen rekrutterer fortsat telefonvennepar og skaber livsglæde og relationer på tværs af alder og på tværs af landet.

2) Frivilligheden er fri

Frivilligheden er ikke et supplement til den offentlige indsats, men værdifuld i sig selv. Drivkraften i frivilligt arbejde kan ikke sættes på formel og bør derfor ikke indgå som en "strategisk ressource" i en kommunal planlægning. Frivillighed tager afsæt i mødet mellem mennesker og har ikke et fastlagt mål, der skal nås. Det er vigtigt, at kommuner og regioner der inviterer frivillige til at samarbejde, respekterer dette.

Hvis en frivillig i sit møde med det offentlige oplever, at frivillighed frem for at handle om relationer, fællesskab og netværk i stedet handler om at løse offentlige opgaver på ældreområdet, kan det have en negativ betydning for den frivilliges fortsatte engagement og motivation.

Den frivillige indsats skal ikke fylde huller ud fx efter kommunale besparelser. Frivillige hverken kan eller må blive en erstatning, når der mangler medarbejdere i kommunen. Derfor skal det sikres, at frivillige ikke indgår i kommunale eller regionale vagtplaner for at kunne drive institutioner.

Det er altid op til den enkelte frivillige, hvor meget tid vedkommende har lyst til at bruge. Ældre Sagen mener, at de aftaler, der er omkring en konkret frivillig indsats på ældreområdet, bør ligge mellem den frivillige og den lokale afdeling af Ældre Sagen.

Et bærende element i frivilligheden er, at frivillige ledes af frivillige. Frivilligheden fungerer bedst, når den ikke er underlagt det offentlige system. Dog er der brug for en ramme, hvis frivilligheden skal blomstre – og her har frivillige foreninger en særlig berettigelse.

Mange kommuner og regioner har ansat koordinatore, der ser sig selv som igangsættere og koordinatore af frivillige aktiviteter. De bryder med princippet om, at frivilligheden er fri og ledes af frivillige, så det i praksis bliver kommunen eller regionen som koordinerer og leder de frivillige. Koordinatorerne rekrutterer enkeltpersoner til frivillige indsatser på offentlige institutioner, som desværre risikerer at ende som ulønnede medarbejdere, der bliver styret efter særlige mål.

I den seneste Frivilligrapport er denne tendens heldigvis faldende fra 48 % af kommunerne i 2017 til 39 % af kommunerne i 2019 (*CFSA 2019-2021: 36*).

Ældre Sagen anerkender, at kommunale eller regionale medarbejdere i særlige tilfælde selv kan være drivkraft i forhold til at igangsætte initiativer, men målet må være at aktiviteter, der udvikles sammen med kommunale eller regionale medarbejdere, overlades til den frivillige forening, når de implementeres i praksis.

Begrundelserne er:

- **At frivillige foreninger har en naturlig frivilligkultur.**
- **At lede frivillige kræver mange ressourcer. Der skal være løbende kontakt og støtte til den enkelte frivillige og arbejdes kontinuerligt med motivation og fastholdelse. Det har frivillige organisationer mange års erfaring med, mens offentligt ansatte er uddannet til noget andet.**
- **At samarbejde med frivillige i foreninger også løser juridiske udfordringer**
- **At frivillige også har en vigtig rolle som fortalere for sårbare mennesker. Denne rolle kan komme i konflikt med den offentlige institution, hvis den frivillige fx oplever behov for at kritisere forhold på institutionen. Her kan tilknytningen til en frivillig forening støtte den frivilliges rolle som fortaler.**

Ældre Sagen anbefaler:

- Den frivillige indsats organiseres i frivillige foreninger. Enten i etablerede foreninger eller i foreninger og frivilligrupper, som startes omkring en ny aktivitet.
- Frivilligt arbejde kan ikke erstatte lønnet arbejde. Svage ældre må aldrig blive afhængige af frivillig arbejdskraft.
- De ydelser som kommunen visiterer borgere til, skal ikke udføres af frivillige.
- Kommunale og regionale frivilligkonsulenter skal have fokus på samarbejdet mellem de offentlige institutioner og frivillige foreninger.

I Frederikssund tilbyder Ældre Sagens frivillige stolegymnastik i hjemmet og på hold. Nu har Ældre Sagen startet et tilbud om stolegymnastik for beboere på et privat plejehjem. Beboerne kommer ud og får rørt sig og er sammen med de andre beboere og de frivillige om en fælles aktivitet, der giver glæde og velvære.

3) Samspillet mellem frivillighed og offentlig indsats er værdifuldt

Ældre Sagen har mange gode erfaringer med samspillet med kommuner og regioner i praksis, ikke mindst fordi samspillet skaber værdi for svage ældre. Det er således ofte kommunens eller regionens medarbejdere, der åbner for mulighed for kontakt til svage ældre, der har behov for en besøgsven, et tryghedsopkald eller en hospitalsven.

Et godt samarbejde tager ikke udgangspunkt i en bestillingsliste på opgaver. Det tager udgangspunkt i konkrete ideer eller opgaver, som Ældre Sagens frivillige er med til at udvikle – gerne i samspil med den enkelte ældres behov, så ejerskabet deles mellem frivillige og offentlige institutioner. Og så kræver samarbejdet gensidig tillid og respekt for hinanden. Her kan udarbejdelse af konkrete samarbejdsaftaler understøtte en god forventningsafstemning og rolleafklaring.

Ældre Sagen anbefaler:

- Der er et stort potentiale for nytænkning og nye løsninger mellem foreninger og kommuner. Dette sker bedst med afsæt i borgernes behov og ønsker.
- Samarbejdet er bedst, når det tager udgangspunkt i en konkret dialog mellem frivillige og medarbejdere og den enkelte ældre.
- Faste kontaktpersoner i kommunen for frivillige foreninger fremmer det gode samarbejde.
- Der kan med fordel udarbejdes samarbejdsaftaler mellem kommunerne og Ældre Sagens lokalafdelinger.
- Ældre Sagens frivillige varetager ikke opgaver, der kan muliggøre misbrug som fx opgaver, der involverer håndtering af kontanter, brug af NemID/MitID eller dankort.
- Ældre Sagens frivillige skal ikke have udgifter, når de hjælper svækkede borgere.

I foråret 2022 tager Struer Lokalafdelings frivillige som noget nyt på en to dages tur med 25 af kommunens sårbare ældre. Turen skal medvirke til livskvalitet, relationer og fællesskab for deltagerne og arrangeres i samarbejde med kommunen. To kommunale medarbejdere, der også deltager på turen, har medvirket til at invitere deltagerne.

4) Frivillige foreninger har brug for gode rammer

Skal samspillet mellem frivillighed og offentlig indsats styrkes, er det også vigtigt at være opmærksom på, at frivillige og frivillige foreninger har brug for gode rammer eksempelvis i form af lokaler, sparring og økonomisk støtte.

Mange kommuner har udover en frivilligkoordinator også et samarbejde med et lokal Frivilligcenter, som tildeles lokaler eller anden økonomisk støtte. Her mener Ældre Sagen, at det er vigtigt, at finansiering til løn og lokaler ikke trækkes ud af §18-midlerne, som bør støtte det lokale frivillige arbejde direkte.

Der er også muligheder for økonomisk støtte inden for Servicelovens §79, som sigter mod forebyggende og aktiverende indsatser. Men Ældre Sagen mener ikke, at §18 og §79 midlerne bør slås sammen, da deres formål er forskellige.

Ældre Sagen anbefaler:

- Kommunale og regionale frivilligcentre og løn til frivilligkoordinatorer bør integreres i kommunernes budget og ikke finansieres af § 18 midler.
- Kommunerne bør sidestille Ældre Sagens lokalafdelinger med folkeoplysende organisationer og tilbyde egnede lokaler.
- Kommunerne bør øge deres brug af Servicelovens § 79 til at støtte forebyggende og aktiverende tiltag i lokalområdet.
- Kommunerne må ikke slå § 18 og § 79 midler sammen.

Guldborgssund Kommune understøtter det it-frivillige arbejde ved at informere borgerne om Ældre Sagens tilbud. Ofte er det kun hjemmehjælpere, der ved hvor i kommunen disse borgere befinder sig og kan få dem i tale. Udekørende it-frivillige får derefter etableret et samarbejde til de hjemmeboende borgere, som bliver hjulpet i eget hjem og kommunen sikrer, at sikkerheden er på plads.

Som mennesker tager vi hele tiden hånd om hinanden. Vi tager hånd om hinanden, når vi passer på hinanden i familien, i opgangen eller i lokalområdet. Nogle gange er vi pårørende, nogle gange bekymrede naboer, og andre gange er vi frivillige.

For Ældre Sagen er frivilligt arbejde, den frivillige indsats, der er organiseret i frivillige foreninger. Rammerne for denne indsats skal være i orden. Denne frivilligpolitik er Ældre Sagens bud på, hvordan vi skaber de bedste rammer for den frivillige indsats i Danmark.

Ældre © Sagen

Snorresgade 17-19 · 2300 København S · Tlf. 33 96 86 86 · www.aeldresagen.dk